

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Federacja Rosyjska

3. Gospodarka

3.1. Ogólna charakterystyka sytuacji gospodarczej

Wzrost PKB w 2010 r. wyniósł 4%. Wzrost popytu konsumpcyjnego był głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego w I połowie 2010 r.. Dodatkowymi czynnikami sprzyjającymi pozytywnemu tempu wzrostu gospodarki w II kw. 2010 r. były nakłady inwestycyjne, które wpłynęły pozytywnie na wzrost produkcji przemysłowej. Anomalne warunki klimatyczne i klęski żywiołowe zahamowały wzrost gospodarczy w III kw. Ubiegłego roku. Pod wpływem wzrostu cen ropy naftowej na rynkach światowych w IV kw. wzrost PKB FR stanowił 2,6% w porównaniu do poprzedniego kwartału. Średnia cena ropy naftowej marki „Urals” w IV kw. wynosiła 85,1 USD za baryłkę. Rolę stymulatora gospodarki przejął popyt zewnętrzny. Nastąpił wzrost zarówno eksportu jak i importu. W IV kw. nastąpił wzrost produkcji przemysłowej ukierunkowanej na rynek wewnętrzny. Zmniejszenie poziomu bezrobocia z 8,4 % aktywnej zawodowo ludności do 7,5% w grudniu 2010 r. wpłynął na wzrost realnych wynagrodzeń gospodarstw domowych. Średni miesięczny dochód na 1 mieszkańca w 2010r. wyniósł 21,090 tys. rubli. Wzrost wydatków państwowych w 2010r. znalazł odzwierciedlenie we wzroście produkcji przemysłu obronnego i w realizacji projektów w infrastrukturze.

W 2010 roku największy wkład we wzrost gospodarczy miał sektor przemysłowy, który wzrósł o 8,2% w ujęciu rocznym. Największe tempo wzrostu zanotowano w przemyśle przetwórczym - 11,8%. Pozytywnie na wzrost oddziaływały następujące podsektory przemysłu przetwórczego: produkcja artykułów spożywczych (wzrost o 5,4%), produkcja artykułów przemysłu metalurgicznego (wzrost o 12,4%), produkcja środków transportu i pojazdów (wzrost o 32,2%), produkcja wyrobów przemysłu elektromaszynowego, aparatów i przyrządów optycznych (wzrost o 22,8%), produkcja maszyn i urządzeń (wzrost o 12,2%), produkcja wyrobów przemysłu chemicznego (wzrost o 14,6%).

Przemysł wydobywczy w 2010r. wzrósł o 3,6%, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę o 4,1%. O wzroście gospodarki w 2010r. w znacznej mierze zdecydowała skala realizacji inwestycji w sektorze przemysłu przetwórczego (wzrost o 6% w porównaniu do 2009r.). W 2010r. zahamowaniu uległo tempo wzrostu w budownictwie (spadek o 0,6%) i w rolnictwie (spadek o 11,9%).

Struktura gospodarki FR kształtuje się następująco: usługi – 56,2% PKB, przemysł – 39,1% PKB (w tym przemysł przetwórczy – 19% PKB) i rolnictwo - 4,7% PKB.

W pierwszej połowie 2010 roku inflacja wyniosła 4,4%. W drugiej połowie 2010 r. pod wpływem gwałtownego wzrostu cen artykułów spożywczych spowodowanych klęskami żywiołowymi zaobserwowano gwałtowny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych, który ukształtował się pod koniec 2010 r. na poziomie 8,8 %. Inflacja zdeterminowana była głównie poprzez wzrost cen surowców energetycznych, żywności jak na rynku wewnętrznym tak i na światowym, a także przyrost popytu krajowego oraz rosnącej presji płacowej. W 2010r. ceny żywności zwiększyły się średnio o 12,9%, ceny usług związanych z użytkowaniem mieszkania o 13,4% . Ponadto ścieżka inflacyjna podtrzymywana była przyrostem cen regulowanych nośników energii (energii elektrycznej i ciepłej dla gospodarstw domowych, gazu) o 20,8%. Średnioroczne ceny produkcji sprzedanej przemysłu 2010r. wzrosły o 5%.

Deficyt budżetu federalnego w 2010 r. wyniósł 1,795 bln rubli (4,% PKB). Dochody skonsolidowanego budżetu federalnego RF w 2010r. wyniosły 8,298 bln rubli (18,7% PKB), co stanowi 105,38% planowanych dochodów budżetu federalnego na 2010r. Wydatki budżetu w omawianym okresie wyniosły 10,094 bln rubli (około 22,7% PKB), co stanowi 98,42% planowanych wydatków budżetu federalnego na 2010 r. Dług publiczny wg stanu na

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

Informator ekonomiczny o krajach świata

Federacja Rosyjska

1 stycznia 2011r. wyniósł 3,703 bln rubli (121,5 mld USD), z czego dług zagraniczny stanowił 40,736 mld USD. Wartość środków zgromadzonych na Funduszu Rezerwowym - wg stanu na 1 stycznia 2011r. - wyniosła 755,21 mld rubli (około 25,44 mld USD). Rezerwy walutowe Rosji - wg stanu na 1 stycznia 2011r. - wyniosły 479,4 mld USD, co oznacza wzrost w stosunku do 1 stycznia 2010r. o 46,8 mld USD. Średni kurs waluty FR względem dolara w 2010 r. wynosił 30,4 rubli.

Obroty handlowe FR, w 2010r. wyniosły 625,395 mld USD (wzrost o 33,3% w porównaniu do 2009 r.). Eksport wyniósł 398,441 mld USD (wzrost o 31,4% w porównaniu do 2009 r.). Import wyniósł 228,953 USD (wzrost o 36,8% w porównaniu do 2009 r.). Saldo handlu zagranicznego w danym okresie było dodatnim, i wynosiło 167,488 mld USD.

Wartość inwestycji zagranicznych w Rosji w rachunku skumulowanym na koniec 2010 r. wyniosła 300,1 mld USD (wzrost o 11,9% w porównaniu do 2009 r.), w tym: inwestycje bezpośrednie 116,199 mld USD (wzrost o 6,4% w porównaniu do 2009 r.), inwestycje portfelowe 8,920 mld (spadek o 11,6% w porównaniu do 2009 r.), inwestycje pozostałe 174,958 mld USD (wzrost o 17,55%).

W 2010 r. napłynęło do Rosji 114,746 mld USD inwestycji zagranicznych (wzrost o 40,1% w porównaniu do analogicznego okresu 2009 r.).

Struktura przyciągniętych inwestycji zagranicznych do FR w 2010 r.:

- 13,810 mld USD bezpośrednie inwestycje zagraniczne (spadek o 13,2%);
- 1,076 mld USD inwestycje portfelowych (wzrost o 21,9%);
- 99,860 mld USD pozostałe inwestycje (wzrost o 53,3%).

W 2010 r. odpłynęło z Rosji 120,849 mld USD (wzrost o 40% w porównaniu z analogicznym okresem 2009 r.), z czego odpływ inwestycji bezpośrednich stanowił 14,309 mld USD.

Największy udział w pozyskiwaniu inwestycji zagranicznych w 2010 r. mają regiony: m. Moskwa (57,67%), Obwód Moskiewski(5,41%), m. St. Petersburg (4,56%), Obwód Sachaliński (4,34%). Udział w pozyskiwaniu inwestycji bezpośrednich największy był w m. Moskwa wraz z Obwodem Moskiewskim (razem ponad 49%), w m. St. Petersburg wraz z Obwodem Leningradzkim (9,64%), w Obwodzie Sachalińskim (7,46%) i w Obwodzie Kałuskim. Lokalizacja tak znacznej liczby zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Moskwie i St. Petersburgu wraz z Obwodem Moskiewskim i Leningradzkim wynika z lokalizacji głównych czynników produkcji w danych regionach, w Obwodzie Kałuskim tworzony jest klaster motoryzacyjny, a w Obwodzie Sachalińskim w ostatnich latach zrealizowano dużą ilość projektów w branży energetycznej.

Lokalizacja inwestycji zagranicznych w poszczególnych branżach wynika z struktury rosyjskiej gospodarki. Pomimo podejmowanych prób modernizacji rosyjskiej gospodarki, decydującą rolę w niej odgrywa przemysł wydobywczy i związany z nim przemysł przetwórczy. Sektory, które przyciągnęły najwięcej inwestycji zagranicznych w 2010 r. to: przetwórstwo przemysłowe (35,7%), handel hurtowy i detaliczny (17,5%), przemysł wydobywczy (16,7%), obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (10,5%) i transport i łączność (10%).

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

Informator ekonomiczny o krajach świata

Federacja Rosyjska

3.2. Tabela głównych wskaźników makroekonomicznych

Wyszczególnienie	2010 r.
PKB wartość globalna (mld USD)	1459,69
PKB wartość na jednego mieszkańca (USD)	10 286
Tempo wzrostu/spadku PKB (w %)	+ 4,0
Relacja deficytu/nadwyżki finansów publicznych do PKB (w %)	- 4,0
Relacja całkowitego długu publicznego do PKB (w %)	8,32
Stopa inflacji (indeks cen konsumpcyjnych CPI)	8,8
Stopa bezrobocia (w %)	7,5
Wartość obrotów handlu zagranicznego (mld USD)	625,39
Wartość eksportu (mld USD)	398,44
Wartość importu (mld USD)	228,95
Relacja deficytu/nadwyżki na rachunku obrotów bieżących bilansu płatniczego do PKB (w %)	+ 4,97
Wartość rocznego napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich (mld USD)	13,81
Wartość rocznego odpływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich (mld USD)	14,30
Skumulowana wartość zagranicznych inwestycji bezpośrednich w kraju urzędowania (inward) (mld USD)	116,19
Skumulowana wartość zagranicznych inwestycji bezpośrednich kraju urzędowania za granicą (outward) (mld USD)	82,01

3.3. Uczestnictwo w wielostronnych organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym

Współpraca Rosji z OECD rozpoczęła się w 1990 r. i doprowadziła do podpisania w maju 1994 r. deklaracji o współpracy między OECD i FR. W 1996 r. Rosja złożyła formalny wniosek o pełnoprawne członkostwo w organizacji. W ciągu następnych kilku lat miało miejsce wiele spotkań o charakterze dwu lub wielostronnym, których celem było przygotowanie Rosji do członkostwa w organizacji. Negocjacje przyspieszone zostały w maju 2007 r. – na skutek decyzji Rady Ministerialnej OECD Rosja została zaproszona do rozpoczęcia negocjacji o członkostwo. 30.11.2007 r. została przyjęta „mapa drogowa” wstąpienia FR do OECD. Na szczycie OECD w Paryżu w czerwcu 2009 r. Minister MGR E. Nabiullina przedstawiła „Wstępne Memorandum”, co oznacza formalne rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych. W lipcu 2009 r. w Moskwie odbyły się konsultacje Rosja - OECD na wysokim szczeblu, na których uzgodniono rozpoczęcie pod koniec 2009 r. negocjacji akcesyjnych (nie zostały rozpoczęte), które mogą potrwać minimum 2 lata. Wiosną 2011 r. w Dumie Państwowej FR został złożony projekt ustawy dot. ratyfikacji przez Rosję Konwencji ONZ o walce z korupcją, co jest jednym z warunków członkostwa w Organizacji. Dodatkowym ograniczeniem przystąpienia Rosji do WTO jest niepisana zasada, że członkiem OECD może zostać tylko państwo-członek WTO.

Rosja złożyła formalny wniosek o członkostwo w GATT (WTO) w 1993 r. Od 1995 r. trwały negocjacje akcesyjne Rosji do WTO. Władze rosyjskie uważają członkostwo w tej organizacji, jako jeden z priorytetowych celów służący integracji Rosji z gospodarką światową. W 2010 r. Rosja zdołała ukończyć negocjacje w sprawie przystąpienia do WTO prawie ze wszystkimi zainteresowanymi stronami w tym z Unią Europejską i z St. Zjednoczonymi. Należy oczekiwać, że przy podtrzymaniu dużej woli w tej

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

Informator ekonomiczny o krajach świata

Federacja Rosyjska

sprawie po obu stronach procesu (Rosja vs USA i UE) do członkostwa Rosji w WTO może dojść pod koniec 2011 r. lub w 2012 r.

Rosja jest aktywnym uczestnikiem oraz zwolennikiem prac w formacie G-20, gdyż wg jej ocen ma ona tam większe wpływy niż w grupie G-8. Jednym z głównych tematów popieranych przez Rosję na arenie międzynarodowej jest odejście od dominacji dolara amerykańskiego w handlu międzynarodowym oraz większego wpływu na przyjęcie decyzji o przyszłym kształcie gospodarki światowej, sposobów wyjścia z kryzysu gospodarczego i jej przyszłego ładu przez rozwijające się państwa, w tym kraje BRICS.

W kontekście próby umocnienia swojego znaczenia oraz formowania koalicji krajów rosnących gospodarczo, należy postrzegać aktywny udział Moskwy w formule państw BRICS (Brazylia, Rosja, Indie, Chiny, Afryka Południowa), do niedawna BRIC. 16 czerwca 2009 r. w Jekaterynburgu w Rosji doszło do pierwszego w historii szczytu tej organizacji. Należy jednak zauważyć, że interesy gospodarcze i priorytety państw BRIC na arenie międzynarodowej są bardzo odmienne i 2010r. nie przyniósł ich znaczącego zbliżenia. Rosyjska gospodarka różni się od państw BRICS zdecydowanie większą zależnością od sektora surowcowego, co zostało jeszcze bardziej uwidocznione podczas ostatniego kryzysu ekonomicznego.

Do głównych rosyjskich wysiłków integracji gospodarczej na obszarze WNP należą EaWG (Euroazjatycka Wspólnota Gospodarcza) oraz Unia Celna z Kazachstanem i Białorusią. Celem EaWG, powołanej 10 października 2000 r. jest szeroko pojęta integracja gospodarcza w kierunku utworzenia unii celnej oraz wspólnej przestrzeni gospodarczej. Generalnie, państwa członkowskie EaWG tworzą obecnie strefę wolnego handlu, która obejmuje produkcję wyprodukowaną na ich terytorium.

27 listopada 2009 r. w Mińsku zostały podpisane dokumenty powołujące UC z Białorusią i Kazachstanem oraz ustanawiające wspólną importową taryfę celną z dniem 1 stycznia 2010 r. Została powołana także Komisja UC – organ ponadnarodowy, z kompetencją formowania taryf celnych Unii. 1 lipca 2010 r. wszedł w życie Wspólny Kodeks Celny na terenie Rosji i Kazachstanu, a 6 lipca 2010 r. także w Białorusi. W ramach formowania UC od 1 kwietnia 2011 r. na granicy Rosji i Białorusi wycofano kontrolę transportową. Powołanie unii celnej zostało przeprowadzone w niezwykle szybkim tempie: Rosja postrzega ją, jako skuteczny polityczny i ekonomiczny instrument umacniania swoich wpływów, a Białoruś, jako kolejną okazję do otrzymania dostępu do środków bogatszego i większego wschodniego sąsiada.

3.4. Relacje gospodarcze z UE

Rosja jest bardzo ważnym partnerem gospodarczym dla krajów UE. Obroty handlowe między UE i Rosją w 2010 r. wyniosły 306,169 mld USD (wzrost o 29,6 %), w tym eksport z UE do Rosji – 95,6 mld USD (wzrost o 26,8%), import UE z Rosji – 210,57 mld USD (wzrost o ok. 30,8 %). Saldo obrotów dla UE w 2010 r. pozostało ujemne i wyniosło – 114,97 mld USD. Z kolei udział UE w handlu rosyjskim wyniósł w 2010 r. 49%. Największym partnerem handlowym są Niemcy (8,3%) oraz Holandia (9,3%)¹, na które przypadło ponad 8,% całości obrotów handlowych z zagranicą. Na Polskę przypadło 3,3% obrotów handlowych FR, co plasuje ją na czwartej pozycji wśród partnerów handlowych Rosji z krajów członkowskich UE oraz na ósmej w obrotach globalnych.

Data aktualizacji: 18.04.2011

¹ W przypadku Holandii obroty są sztucznie zawyżone, gdyż obejmują także eksport surowców rosyjskich do portów holenderskich, z których dalej trafiają na rynki zewnętrzne.